

Monica Lewinsky en de Clintons

Eind jaren negentig raakte de toenmalige Amerikaanse president Bill Clinton verwickeld in een schandaal dat hem bijna zijn presidentschap zou kosten. Hij kreeg een geheime relatie met de 22-jarige Monica Lewinsky, die in die periode als stagiaire op het Witte Huis werkte. Toen de relatie aan het licht was gekomen, verklaarde Clinton onder ede: 'I did not have sexual relations with that woman, Miss Lewinsky.' Later werd duidelijk dat Clinton wel degelijk seksueel contact met Lewinsky had gehad. De Republikeinse Partij zag haar kans schoon om een afzettingsprocedure aan te spannen wegens meened. Clinton verweerde zich door te beargumenteren dat hij in zijn verklaring had gedoeld op 'sexual intercourse'. Aangezien die niet had plaatsgevonden, achtte hij zichzelf niet schuldig aan liegen onder ede.

Vanzelfsprekend heeft dit schandaal de gemoederen in de Verenigde Staten lange tijd flink beziggehouden. Clinton werd niet alleen verweten dat hij ontrouw was geweest en daarover had gelogen, velen vonden ook dat hij slecht met de nasleep van de affaire omging en dat hij zijn imago een slechte dienst bewees door geen wroeging te tonen. Men wilde spijt en berouw zien, maar in plaats daarvan toonde Clinton zich op een enkel kort excuus na strijdbaar en reageerde hij geïrriteerd op de aantijgingen en het proces dat hem werd aangedaan.

De Amerikaanse psychologe Larissa Tiedens benutte de Lewinsky-affaire om te onderzoeken hoe Clintons emotionele stijl van invloed was op zijn populariteit.³ Zij maakte hiervoor gebruik van de officiële verklaring die Clinton op 17 augustus 1998 aflegde in het kader van de afzettingsprocedure die de Republikeinen tegen hem hadden aangespannen. Tiedens knipte twee fragmenten uit de verklaring, die ze aan proefpersonen liet zien. In het ene fragment maakte Clinton zich kwaad over de procedure, die hij onjuist en onrechtvaardig vond. Hij keek daarbij strak in de camera, sprak op geagiteerde toon en ondersteunde zijn relaas met krachtige handgebaren. In

het andere fragment gaf Clinton toe dat zijn relatie met Lewinsky fout was geweest. Hij sprak daarbij met een zachte, droevige stem, liet zijn hoofd licht hangen en keek weg van de camera, zoals mensen doen die zich ongemakkelijk voelen.

Ten tijde van de studie was de uitkomst van de afzettingsprocedure nog onzeker. Tiedens vroeg haar respondenten of zij vonden dat Clinton aan de macht mocht blijven of dat hij moest worden gestraft en afgezet als president. Daarnaast vroeg ze de deelnemers wat zij vonden van Clinton en van de Democratische Partij. Mensen die het boze filmfragment hadden gezien, bleken Clinton meer te steunen dan mensen die het droevige fragment hadden bekeken. Proefpersonen die een boze Clinton hadden gezien, gaven vaker aan dat Clinton president moest blijven en waren positiever over de Democratische Partij als geheel. Mensen die een droevige Clinton hadden gezien, vonden vaker dat Clinton moest worden gestraft en moest worden afgezet. Daarnaast waren ze negatiever over de Democratische Partij als geheel.

Opvallend was dat veel proefpersonen na afloop van de studie tegen de proefleider zeiden dat Clinton volgens hen meer berouw had moeten tonen, een geluid dat ook sterk in de media weerklonk. Hun intuïtie over wat de beste emotionele strategie voor Clinton zou zijn, kwam dus niet overeen met de daadwerkelijke effecten van zijn emoties. Clintons boosheid bleek in feite behoorlijk effectief. De studie van Tiedens liet in ieder geval zien dat boosheid een gunstiger uitwerking had dan verdriet en berouw. En toeval of niet, kort na het uitvoeren van de studie werd de motie tot afzetting verworpen, waardoor Clinton zijn termijn als president kon afmaken.

In een vervolgstudie deed Tiedens het onderzoek nog een keer over met een onbekende politicus als lijdend voorwerp. Ze instrueerde een acteur om een tekst over terrorisme op twee manieren uit te spreken: één keer boos en één keer verdrietig. Vervolgens toonde zij de opnames aan proefpersonen, waarbij ze de persoon in het filmpje omschreef als politicus. Na het zien van het filmpje gaven de proefpersonen aan of ze op de

politicus zouden stemmen, of ze dachten dat hij in staat zou zijn economische problemen aan te pakken en of ze dachten dat hij het land sterker zou kunnen maken. Proefpersonen die de boze speech hadden gezien, bleken meer bereid op de politicus te stemmen dan proefpersonen die de droevige speech hadden gezien. Proefpersonen die het kwade filmpje hadden gezien, schreven de politicus ook meer leiderschapskwaliteiten en grotere competentie toe, en dit verklaarde waarom ze vaker op de boze dan op de droevige politicus stemden. Boosheid geeft een signaal van kracht en vastberadenheid, terwijl verdriet signaleert dat men het eigenlijk niet meer weet.

Het lijkt erop dat Hillary Clinton hier intussen ook van doordrongen is. Na haar eerdergenoemde slechte ervaringen met het publiekelijk tonen van verdriet gooide ze het over een andere boeg. Toen een Congolese student haar vroeg wat 'Mr. Clinton' vond van een handelsverdrag tussen Congo en China, deed ze weinig moeite haar irritatie te verbergen: 'Wait, you want to know what my *husband* thinks? My husband is not the secretary of state, I am!' Haar eigen mening wilde ze best geven, snauwde ze, maar ze weigerde op te treden als de spreekbuis van haar man. Hoewel Clintons irritatie wel enigszins begrijpelijk was, haalde ze met haar ondiplomatieke uitspatting wederom negatief het nieuws. Stond ze voorheen te boek als kil en berekenend en daarna als te zwak voor het presidentschap, nu heeft ze weer het etiket *mad as hell* verdiend in Amerika. De tijd zal leren of dat goed of slecht nieuws is voor haar politieke carrière.